

УДК 008

Chadaś Maryna**TAIZÉ JAKO PRZYKŁAD DIALOGU KULTUR WE
WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE. WPŁYW PROGRAMU
NA ŻYCIE MŁODZIEŻY****Хадась М.****TAIZÉ ЯК ПРИКЛАД ДІАЛОГУ КУЛЬТУР У СУЧАСНОМУ
СВІТІ. ВПЛИВ ПРОГРАМИ НА ЖИТТЯ МОЛОДІ**

Стаття присвячена програмі Taizé та її впливу на сучасне життя молоді. Авторка намагається показати, що існують інші можливості порозуміння, ніж просто слова. Коли Брат Роже зібрав Спільноту, вона складалася з кількох братів. Він зробив, здавалося б, неможливе – тепер завдяки йому тисячі молодих людей з цілого світу збираються разом, щоб молитися та пізнати інші культури. Як йому це вдалося, що є секретом його успіху і що про це говорять звичайні люди – про це розповідається в цій статті.

Ключові слова: Taizé, молитва, діалог культур, молодь, Спільнота, брат Роже.

Хадась М.**TAIZÉ KAK ПРИМЕР ДИАЛОГА КУЛЬТУР
В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ. ВЛИЯНИЕ ПРОГРАММЫ
НА ЖИЗНЬ МОЛОДЕЖИ**

Статья посвящена программе Taizé и ее влиянию на современную жизнь молодежи. Автор делает попытку показать, что существуют другие возможности взаимопонимания, чем просто слова. Когда Брат Роже собрал Сообщество, оно состояло с нескольких братьев. Он сделал невозможное – благодаря ему тысячи молодых людей со всего мира собираются вместе, чтобы молиться и познавать другие культуры. Как ему это удалось, что является секретом его успеха и что про это говорят обычные люди – об этом рассказывается в данной статье.

Ключевые слова: Taizé, молитва, диалог культур, молодежь, Сообщество, брат Рोजе.

Chadaś M.

TAIZÉ AS AN EXAMPLE OF CULTURAL DIALOGUE IN A CONTEMPORARY WORLD. INFLUENCE OF THE PROGRAMME ON THE LIFE OF YOUTH

Topic is describing Taizé programme and its influence on the present-day life of youth. Author is trying to show the possibilities of communication on completely different level than just by words. When Brother Roger gathered the community it counted just a few brothers. He managed to gain such success that now thousands of young people are gathering to pray and get into the cultural dialogue. How come he did it, what is the secret of his success and what real people say about it – all of these is described in the article.

Key words: Taizé, pray, dialogue of cultures, youth, Community, brother Roger.

Pierwszy raz wyruszyłam na Taizé, nic o nim nie wiedząc, szczerze powiedziawszy, nawet się nie przygotowywałam do wyjazdu. Tym razem (rok 2012) spotkanie odbywało się w Rzymie. Po modlitwie 8(!) autobusów wyjechało spod kościoła Chrystusa Króla w Rzeszowie. I to tylko z Podkarpacia. A jeszcze przecież Warszawa, Szczecin, Gdańsk, Opole...

Co może łączyć tych wszystkich młodych ludzi? W obecnych czasach młodzież woli spędzić Sylwestra bawiąc się na balu lub imprezie domowej, niż jechać na spotkania religijne. Może ich łączy wiara? Ale w tym programie uczestniczą nie tylko ludzie wierzący – dużo osób jeszcze szuka swojej ścieżki do Boga. Warto wspomnieć, że uczestniczą w programie nie tylko katolicy, gdyż brat Roger nie chciał dzielić chrześcijan, lecz zjednoczyć. Pisał również, że Taizé nie pragnęło stworzyć «trzeciego Kościoła» [1, s. 83].

Założyciel Taizé Roger Louis Schutz-Marsauche urodził się w małej miejscowości Provence w Szwajcarii 12 maja 1915 roku [3, s.14]. Był ostatnim z dziewięciorga dzieci w protestanckiej rodzinie pastora Charlsa Schultza, który przywiązywał wielką wagę do studiowania Biblii. Matka, Amelie Marsauche pochodziła z francuskiej protestanckiej rodziny i była utalentowana artystycznie. W rodzinie dużą wagę przywiązywano do nauki Rogera. Ojciec był wymagający i surowy, już miał dla syna nakreślony plan życiowy – chciał by też zostać pastorem [1, s. 12]. Owszem Roger został związany z Bogiem całym sercem, ale nie tylko jako pastor, lecz twórca wspólnoty młodzieży.

Pomysł był ciekawy i nowy. Otwierał granice pomiędzy różnymi odłamami chrześcijaństwa. «Skoro kilka kobiet swoją przejrzystą odpowiedzią na powołanie zakonne i oddaniem swego życia Chrystusowi tak mocno promieniowało Ewangelią, czy nie mogło by tego dokonać kilku mężczyzn żyjących we wspólnocie?» [2, s. 15] – zadawał pytanie brat Roger, będąc pod wrażeniem historii o młodej kobiecie Anhelique Arnauld z Port-Royal-des Champs (początkowo opactwo cysterskie założone w 1204 roku, później bardziej pensjonat), którą zmuszono w wieku 17 lat do przyjęcia funkcji ksieni. Po wysłuchaniu kazania o łasce, jako bezwarunkowym darze Boga dostrzegła w tym Jego wejście w życie klasztoru. Wprowadziła surowe reformy i zmieniła całkowicie życie wspólnoty.

Sama nazwa Taizé kojarzy się wielu ludziom ze wspólną modlitwą, spotkaniami i śpiewem.

Przeprowadziłam kilka wywiadów, zadając pytanie: «Z czym się kojarzy nazwa Taizé?»

Magda z Rzeszowa, «Taizowiczka» z 1992 roku (Wiedeń) – «Kojarzy mi się to z pokojem, pojednaniem»;

Jarek z Goleniowa, dwukrotny uczestnik Taizé (rok 2012 i 2014, Rzym i Praga odpowiednio) – «z wioską i wyjazdem»;

Tomek, ministrant z parafii p.w. Matki Boskiej Saletyńskiej w Rzeszowie – «z Bratem Rogerem i jednością ducha».

Rzeczywiście, bratu Rogerowi udało się nawiązać ten dialog różnych kultur, którego brakowało w tak trudnym okresie wojennym i powojennym. Motto brata Rogera – to słowa świętego Augustyna «Kochaj i mów to swoim życiem» [2, s. 9]. Przez całe swoje dorosłe życie starał się zjednoczyć ludzi wokół Ewangelii, wiary, wspólnego celu jakim jest dążenie do pokoju i pomoc innym.

Idea stworzenia wspólnoty w miejscowości Taizé pojawiła się w głowie brata Rogera kiedy wyruszył ze Szwajcarii do Francji, aby pomóc potrzebującym. Wioska znajdowała się nieopodal niemieckiej strefy okupacyjnej. Był rok 1940. To pozwoliło Rogerowi i braciom ratować oraz ukrywać u siebie Żydów i innych uchodźców. On wykupił dom, ziemię, w pierwszych latach utrzymując się z uprawy. Również wybudował kapliczkę i zaczął pisać reguły Wspólnoty, której tak na prawdę jeszcze nie miał, ale wierzył, że powstanie i się poszerzy. W 1941 roku ukazała się broszurka pod tytułem «Wspólnota z Cluny. Objasnienia» [1, s. 24], w której pisał o pojednaniu wszystkich odłamów chrześcijaństwa.

W latach 1952-1953 podczas samotnie spędzonej zimy brat Roger pisał regulamin Wspólnoty Taizé, której fundamenty stanowiły trzy słowa: radość, prostota, miłosierdzie.

Na początku lat 60-tych młodzi podróżnicy zaczęli bez zaproszenia pukać do drzwi Kościoła, zostawać tam na modlitwy, proste i zrozumiałe. Pomagali podczas śpiewów.

W roku 1966 odbywa się w Taizé pierwsze spotkanie młodzieży. Trzy lata później do wspólnoty zaczęli należeć również katolicy.

W 1973 roku ponad 70 000 osób zostawało we wspólnocie od kilku dni do kilku miesięcy. Alois, 19-letni Niemiec mówił «my nawet nie szukamy Chrześcijaństwa, gdyż wielu z nas nie są wierzącymi, nas jednoczy poszukiwanie prawdy.» [4]

Dlaczego się udało zjednoczyć tak wiele różnych ludzi – nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Nie ma również przepisu na udany «projekt». Ale kilka niepełnych odpowiedzi można przytoczyć. Taizé jest młodą wspólnotą, o 1000 lat młodszą od opactwa w Cluny. Taizé nie łamie tożsamości kulturowej osoby, tylko otwiera człowieka na dialog za pomocą religii. Zrzesza chrześcijan, więc nie zmusza do zmiany wiary. Modlitwy są proste i tłumaczone na wiele języków – tyle ile jest potrzebne na przykład do spotkań młodzieżowych Taizé w Rzymie czy Pradze. Na pewno na każdym spotkaniu znajdziemy teksty po-polsku, gdyż Polacy zawsze stanowią liczną część przyjeżdżających na takie spotkania.

W pierwszych dwóch czy trzech dekadach Wspólnoty modlitwy się składały jak to zazwyczaj bywa w monistycznej tradycji, ze śpiewania wielu psalmów. Po tym jak zaczęły napływać młodzi ludzie i bracie z innych państw, nie mówiących po francusku, Brat Roger zrozumiał, że nastąpiła pora coś zmieniać. Bracia poprosili francuskiego kompozytora Jacques Berthier napisać muzykę do pieśni dzisiaj znanych, jako pieśni Taizé: krótkie piosenki z jedną albo dwoma zdaniami z psalmu, które można śpiewać po kilka razy. Biblia również była czytana, ale takie śpiewanie miało na celu zjednoczyć wiernych i umożliwić medytację z modlitwą [5].

Oprócz śpiewów Jacques'a Berthier, obecnie w Taizé są wykonywane też kompozycje Josepha Gelineau. Dodatkowo można znaleźć melodie prawosławne, jak również i melodie, komponowane przez członków samych Wspólnoty.

Muzyka często jednoczy, pomaga się zrozumieć na poziomie duchowym, więc pieśni Taizé bardzo dobrze budują mosty między narodami.

Obecnie wspólnota liczy ponad stu braci pochodzenia ewangelickiego i katolików około 25 narodowości. Czyżby to nie jest dobry przykład dialogu kultur?

Przytoczę standardowy porządek dnia ze Europejskich spotkań młodzieży Taizé:

- śniadanie u rodzin goszczących lub w parafiach
- modlitwa
- spotkania refleksyjne w małych grupach międzynarodowych
- obiad najczęściej w specjalnych punktach Taizé
- modlitwa
- zajęcia warsztatowe najczęściej prowadzone przez braci
- kolacja u rodzin lub w parafiach
- modlitwa

Warto zaznaczyć, że najczęściej modlitwy odbywają się w różnych kościołach miasta, pozwalając również poznać zabytki sakralne i kulturowe miasta goszczącego Taizé. Myślę, że to, co przyciąga do modlitwy z Taizé, to również cisza. Jak mówi Brat Alois w Czerwcu 2012 roku na Międzynarodowym Kongresie Eucharystycznym w wywiadzie dla Martin Browne – « Byłem bardzo młody, kiedy pojechałem tam pierwszy raz – miałem 16 lat. Byłem zaskoczony i zdziwiony modlitwą i ciszą, ale również tym faktem, że ludzie się tam zebrali z całego świata. To było doświadczenie światowego Kościoła, do tej pory mi nie znanego» [6].

Europejskie spotkanie młodzieży pozwala przełamać pewne granice. Nie chodzi tu o przełamanie ateistów, którzy nagle się stają wierzącymi. Tak się raczej nie dzieje. Na przykład Jarosław Chadaś (doktorant na kierunku historia w Rzeszowie, 26 lat) mówi, że nigdy nie myślał, że spędzi Sylwester w gronie absolutnie nieznajomych ludzi wspólnie się modląc. Poznał również, że ruchy oazowe nadal skupiają dużo młodych ludzi, którzy mają wiarę. Myśli, że modlitwa z Taizé jest odskocznią od statycznych mszy.

Magda Dziurzyńska zrozumiała, że choć różnice kulturowe nadal zostają pod czas spotkania, ale granicy się ścierają, człowiek już nie zwraca uwagi na te różnice, tylko szuka wspólnego by móc modlić się razem.

Skoro Taizé wywiera bezpośredni wpływ na uczestnika spotkania, to czy coś się dzieje z naszą tożsamością w tym momencie? Pytanie tożsamości raczej nie powstaje w naszych głowach na co dzień. Według Magdy, to jest pielęgnowanie własnych tradycji. Nie boi się straty tożsamości gdyż Taizé nie ma na celu nawrócić. Kultury owszem się przenikają, ale nie zmieniają osoby. Podaje przykład jednego ze spotkań organizowanych na halach modlitewnych – ustawiono dekoracje w postaci ikon, by pokazać jak się modli w Polsce. Podczas spotkania w Monachium odbyła się modlitwa w obrządku protestanckim. W Berlinie zorganizowano jednorazowe spotkanie w meczecie, gdzie imam objaśniał i opowiadał o islamie, by przybliżyć tą religie, uświadomić, że

islam sam w sobie nie zakłada aktów terrorystycznych, a w Koranie nie ma słowa o tym, by zabijać.

W tych gestach widzimy niesamowity dialog kultur, pozwalający poszerzyć horyzonty i przestać się bać nieznanego.

Spotkanie różnych kultur również odbywa się podczas mieszkania u rodzin. Nie znając języka ludzie potrafią mieszkać razem, porozumiewać się i otworzyć serce. Czasami przyjaźń po spotkaniu zostaje na dłużej.

W roku 2014/2015 podczas Pielgrzymki zaufania przez ziemię mieszkaliśmy u starszej rodziny przynależącej do kościoła Braci Czeskich. Odwiedziłam również mszę protestancką. Modliliśmy się w dwóch językach, po czesku i po polsku. Pastor kościoła w mieście Mseno (nieдалеко Pragi) był otwarty na dialog, słuchał uważnie, kiedy czytaliśmy modlitwę w swoim języku.

Robiąc wnioski możemy zauważyć, że Taizé ma kilka sposobów by umożliwić dialog kultur i zbliżyć narody:

- wspólna modlitwa;
- wspólne posiłki;
- pokazy pieśni i tańców z różnych krajów, które odbywają się w Sylwestrową noc, tak zwane Święto Narodów;
- grupy dyskusyjne;
- wspólne zwiedzanie miasta-gospodarza.

Spotkania w kolejności:

1978 – Paryż

1979 – Barcelona

1980 – Rzym

1981 – Londyn http://pl.wikipedia.org/wiki/Wielka_Brytania

1982 – Rzym

1983 – Paryż

1984 – Kolonia

1985 – Barcelona

1986 – Londyn http://pl.wikipedia.org/wiki/Wielka_Brytania

1987 – Rzym

1988 – Paryż

1989 – Wrocław

1990 – Praga

1991 – Budapeszt

1992 – Wiedeń

1993 – Monachium

1994 – Paryż

1995 – Wrocław
1996 – Stuttgart
1997 – Wiedeń
1998 – Mediolan
1999 – Warszawa
2000 – Barcelona
2001 – Budapeszt
2002 – Paryż
2003 – Hamburg
2004 – Lizbona
2005 – Mediolan
2006 – Zagrzeb
2007 – Genewa
2008 – Bruksela
2009 – Poznań
2010 – Rotterdam
2011 – Berlin
2012 – Rzym
2013 – Strasburg
2014 – Praga

Kolejne spotkanie odbędzie się w Walencji.

Po śmierci brata Rogera, zamordowanego 16 sierpnia 2005, przełożonym Wspólnoty został 51-letni brat Alois – katolik pochodzący z Niemiec.

Taizé zbiera ludzi z całego Świata wokół modlitwy, śpiewu. To jest dialog nie tylko między samymi uczestnikami, umożliwia dialog i z lokalnymi mieszkańcami miast goszczących.

Bibliografia:

1. «Historia Taizé» (Histoire de Taizé). Jean-Claude Escaffit, Moiz Rasiwala. Wydawnictwo Cyklady. Warszawa 2009;
2. «Brat Roger z Taizé. Rozumieć sercem» (Prier 15 jours avec frere Roger de Taizé). Sabine Laplane. Wydawnictwo Espe. Kraków 2011;
3. «Brat Roger, założyciel Taizé». Kathryn Spink. Wydawnictwo Znak. Kraków 2007, s. 14;
4. «The pilgrims of Taizé» (Pielgrzymi Taizé). Artykuł w Time od 9/19/2005, nakład 166, wydanie num. 12, s. 16-16, Black and White Photograph;
5. «Transmitting the Message of the Gospel to Youth» (Przekazywanie przesłania Ewangelii Młodzieży), Brat Jasper z Taizé. Artykuł ze Światowej

Rady Kościołów (World Council of Churches) od listopada 2014 roku, nakład 103, wydanie 2, s. 227-239. Wiley blackwell;

6. Wywiad z Bratem Aloisem, przeorem Tazie. Martin Browne. Wydanie Jedność w Chrystusie (One in Christ), 2012 nakład. 46 num 2, s. 279-290;

7. W pracy wykorzystane zostały wywiady z Jarosławem Chadaś i Magdą Dziurzyńską. Informacje są umieszczone za ich zgodą.